

verzoek van
andje hebben

ndeide is al
eligiensiteit

gangmakers
it in de „Her-
al een groot
nige theolo-
Beweging, in
wetenschap-
breken”.
ugdbeweging
best blijken
orming”.

or den Vrij-
Chr. Jongeren
alle Jeugd-
ntende in
stellen, gedu-
vereeninge-
de Jeugd zich
brengen wat
beziemen zou
hierbij voor-
over de tijd-
len te dezes
ken van den

le Jeugdorga-
natie betref-
fonale corres-
pondentorganisaties
gen moest de
aand met deze
at van 3-10
re geleiden is.
Internationale
eiden worden.
rdorganisatie
re afdelingen
lijk en wen-
in hare tijd-
deze Vredes-
ijke en lande-
t. Zoo zal in
V. G. J. B.
hunner afdel-
ferentie wor-
terreinen bij
s kunnen be-
dere bizon-
der komen vrij-
g der Vredes-
mogelijk naar

anig niet com-

hijaldien de
n conferentie
van Amster-
tot zulk een

op van haar
n eenig man
solutie, door

Opzieners, na
eiden, onder
kerk, die hen
inroeping van
die sloeg om
om ons door
te verlossen,
n onzer mar-
n kerkedienst
deze landen
gebracht zijn
waarheid, die

de, vermanen
t met ernste,
ijn ge dusver
eene Kerken
te achten,
stann naar die
t. Woord des
nantiën van
n, vrucht is
stes, en daar-

die Opperste
Hoofd en de
den eeuwigen
n Geest, toe-
ringel! Amen.

olutie drong
alle aanwe-
estigd.

dat één der
nd, de lijnen
en den gang

entie van
eden 1883.
sterdam-
denis en

petent is eenige uitspraak in de vredesvraagstukken te doen. Toch meent men dat de Jeugd door deze Vredesweek den wil tot Vrede onder de Jeugd zal versterken en verlevendigen en in de wereld daarvan zal getuigen.

De Vredesweek valt samen met tal van uitingen van den Vredeswil. Zoo b.v. met den Vredes-Zondag (3 Aug.) uitgeschreven door den „Wereldbond van Kerken”, die door de Jeugdorganisaties, in wier richting dat ligt, ten krachtigste gesteund zal worden. Ook zal in denzelfden tijd een Internationale Verzoeningsweek worden georganiseerd, toegankelijk ook voor anderen, tusschen groepen van Frankrijk, Duitschland, België en Holland.

Is het wonder, dat op die manier de jeugd zichzelf gaat overschatten.

Niets doet de jeugdbeweging meer kwaad dan al die overdrijving.

We willen echter nog meer stemmen opringen, voor we deze zaak ampel bespreken.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Nog eens het stakingsrecht.

Reeds vroeger heb ik in deze rubriek het recht van staking besproken, en ik zou op dit onderwerp niet terugkomen, wanneer ik niet naar aanleiding van mijn stukje over den strijd in Twente het volgende schrijven had ontvangen:

WelEerw. Zeerzel. Heer,

In „De Reformatie” no. 19 plaatste u een oproep van het C.N.V. tot steun aan onze tekstilarbeiders in Twente en aan het slot voegt u daaraan toe: „Gaarne verleen ik aan dit pleid om steun plaats. Onze tekstilarbeiders hebben dezen steun hard nodig. Hier gaat het om den strijd voor het recht in het sociale leven.” (De spatie-ruimte is van mij.)

Gaarne zou ik, W. Z.Gel. Heer, betreffende dit recht in het sociale leven iets naders van u vernemen. Het wil er althans bij mij niet in, dat dit recht zich zoo ver uitstrekt, dat b.v. een christen, huisvader den arbeid, door God hem op de hand gelegd en aan hem als middel geschenken tot onderhoud van zich en zijn gezin, naar mag leggen en zich alzo in gevaar begeeft, dat hij dien arbeid voor goed verliest en alzo zichzelf, door eigen toedoen, tot werkloosheid brengt. Bestaat er, zoo wil ik u vragen, met het oog op Gods voorzienigheid, dat toch ook over arbeid en arbeidsvoorwaarden gaat, voor een christen wel een „recht tot werkstaking”? Het is mij niet mogelijk dit toe te stemmen. Op grond van onze, ook voor het sociale leven, zoo heestijke belijdenis in Zondag 10 van den Catechismus heb ik nooit een werkstaking kunnen verdedigen en het is mij steeds een smart geweest, dat onze christen-werklieden in dit opzicht niet een ander standpunt in namen dan z.g. neutrale of socialistische vakbonden. Natuurlijk wil ik hiermede niet zeggen, dat zij zich maar lijdelijk hebben te onderwerpen aan alle voorwaarden, die voor hen worden vastgesteld. Volstrekt niet. Ik acht, dat zij steeds hebben het recht van protest, wanneer zij staan tegenover voorwaarden die onbillijk of onrechtmatig geacht worden, doch zijn die voorwaarden niet van dien aard, dat zij ingaan tegen Gods Wet, dan heeft m.i. een christen-werkman nooit het recht den arbeid neer te leggen. Met de bewering, dat het ook tegen Gods Wet is als niet een bepaald loon wordt uitgekeerd, is men er niet, aangezien het niet mogelijk is een juist maatstaf tusschen loon en arbeid vast te stellen, die voor alle tijden, plaatsen en omstandigheden zou gelden.

Met deze regelen bedoel ik niet den steun voor onze tekstilarbeiders te doen ophouden. Integendeel. Alleen maak ik mij bezorgd, dat zij een ongeoorloofd wapen gebruiken, waarop zij Gods zegen niet kunnen inwachten, en zij een weg zijn ingeslagen waarin armoede en broedeloosheid wordt gevonden. Reeds staat het zóó, dat het voor hen wel een veel onaangename gedachte moet zijn, dat thans met den bedelnap door het land wordt gegaan, dan dat zij (aangenomen dat het recht aan hunne zijde is) onder minder gunstige voorwaarden hun eigen brood eten.

Zie, W. Z.Gel. Heer, zóó zie ik deze zaak. Mogelijk dat ik dwaal en het geheel mis heb. Ik zult mij dan wel op dit verkeerde spoor willen voorlichten.

Met ware hoogachting,
P. S.

Gaarne wil ik op deze ernstige bzzwaten een antwoord geven.

Maar dit stel ik liever uit tot de volgende week.

K. D.

Strafbepalingen tegen godslastering en vloeken.

Het Centraal Comité van Anti Rev. Kiesvereeningen noodigde bij schrijven van 24 November 1922 en 13 Maart 1923 ingevolge eener ter Deputatenvergadering gedane toezegging de heeren Mr J. P. Chardon, Dr J. Rudderbos, Mr V. H. Rutgers, P. A. Schwartz en Mr J. Wedoven uit de Partij te willen dienen met bestudeering van een advies omtrent deze vragen:

10. Moet het gewenscht worden geacht, dat van Overheidswege — hetzij bij Rijkswet, hetzij bij gewestelijke of plaatselijke verordening — strafbepalingen worden gemaakt tegen Godslastering en vloeken?

20. Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, in welken geest zijn dan deze bepalingen op te stellen?

Dit advies is thans bij den uitgever J. H. Kok te Kampen in druk verschenen. De commissie komt tot de volgende conclusies:

1. De openlijke Godslastering, voorzover zij het karakter draagt van een hoonen of smaden van God, behoort in de Nederlandsche Strafwet strafbaar te worden gesteld, omdat eene dergelijke ont-heiliging van Gods Naam een zoo krasse inbreuk is op de goede zeden, dat ten opzichte der gedraging jegens den hoogsten Souverein onder eene Christelijke natie behooren te gelden, dat de Overheid, als zijnde voor haar doel en op hare wijze handhafter van Gods wet, haar niet straffeloos mag godoogen.

2. Daar de Heilige Schrift ook gezien het feit, dat eene strafbepaling tegen het vloeken in de Mozaïsche wetgeving niet wordt gevonden, geen grond geeft om zonder meer te zeggen, dat eene Overheid, die het vloeken niet strafbaar stelt, schuldig staat voor God; en daar thans in Nederland een algemeen vloekverbod niet genoegzaam steun in de volksconscientie zou vinden en ook om andere oorzaken bezwaarlijk te handhaven zou zijn, kan, zoolang die volksconscientie niet ten goede is omgezet, eene algemeene strafbaarstelling van het vloeken noch als eisch van Gods Woord noch als wenschelijk worden beschouwd.

3. Zoolang eene Rijkswet (tegen Godslastering en) tegen het vloeken niet bestaat, kan de plaatselijke Overheid (de openlijke, hoonende Godslastering en) het openlijke vloeken strafbaar stellen; ze behoort dit te doen (wat de Godslastering betreft overal waar daartoe aanleiding bestaat en) wat het vloeken betreft in die Gemeenten, waar men op goede gronden kan verwachten, dat een dergelijk verbod genoegzaam steun zal vinden in de volksconscientie.

4. Het behoort tot de roeping der Overheid, op die terreinen, waar zij bijzonder zeggenschap heeft en haar diensgevolge andere middelen tot wering van Godslastering en vloeken ten dienste staan dan algemeene strafbepalingen, van deze middelen een gepast gebruik te maken.

Om het gewicht van deze stellingen, vinden zij ook een plaats in ons blad. Wanneer ik de vraag over de staking beantwoord heb, hoop ik het advies van bovengenoemde commissie te bespreken.

K. D.

WIJSBEGEERTE.

In de school der wijsbegeerte.

Nieuwe paden.

Er zijn verschillende pogingen gedaan om uit de gevangenis van Kant's kenleer te ontsnappen in de ruimte!

De één tracht door de deur der biologie (levensleer), de ander door het venster der psychologie, te ontsnappen.

Daar zijn er ook, die het contact met de „verloren wereld” zoeken te herwinnen door de sociologie (maatschappijleer).

G. Simmel heeft een kenleer opgesteld, die uitgaat van de relativistische (betrekkelijke) gedachte, dat de mensch zijn voorstellingen niet op zichzelf als waar mag beschouwen, maar alleen in verband met andere voorstellingen.

Bijvoorbeeld.

Vroeger leerde (en geloofde) de mensch, dat de zon om de aarde heen draait. Hij hield dit voor vaste waarheid.

Thans is voor ons waarheid: de aarde beweegt zich in een ellipsbaan om de zon.

Maar wij kunnen nooit verder gaan dan dit: voor ons.

De kennis is niet een individueel, maar een sociaal verschijnsel, en een sociale wet, en zij is, gelijk heel het maatschappelijk leven, in een toestand van wording en voortschrijding.

Iedere nieuw-veroverde kennis is een etappe (rustplaats) verder op de groote heirbaan naar de stad der absolute waarheid.

Er spreekt uit deze kenleer een sympathieke bescheidenheid, en, ten deele ook, gezonde nuchterheid.

De ervaring leert, dat al onze kennis stukwerk is, dat de menschheid telkens haar wetenschap „repareeren”, somtijds door een geheel nieuwe vervangen, moet.

Gelijk de Génestet zegt:

„Straks komt een wijzer, die 'tweg redeneert”. Het gaat in de denkwereld dikwijls als in de wereld der techniek.

Toen de eerste fiets verscheen, staarde ieder haar aan als een wonder.

Niemand kon begrijpen, dat zoo'n ding ooit „over-troffen” zou worden.

Maar is er nu iemand, die nog op zulk een „rammelkar” zou willen zitten?

En de eerste spoorlijn!

Wij lachen er om.

Toen de groote heeren der natuurwetenschap hun eerste atomen-theorie opstelden (het ondeelbare stofje), waren zij zeer tevreden over hun vinding, en de theorie paste precies (als werkhypothese) bij de andere vindingen en werkzaamheden der wetenschap.

En waar is nu dat ondeelbare, doode, atoompje? Het is een levende „wereld” van electronen, een werveling van ether, of enkel een krachtpunt, geworden.

Voor den huidige mensch, op het standpunt van zijn ontwikkeling, is deze nieuwe wetenschap waar, en hij heeft aan die waarheid genoeg.

En hij moet tevreden zijn met zijn kennis, totdat hij een hooger levensstadium bereikt.

Het kan goed zijn, dat ook wij, als christenen, die steunen op de openbaring der absolute waarheid, indachtig blijven, dat er in onze kennis eveneens iets relatiefs is.

De waarheid, die ons geopenbaard wordt, is absolute waarheid, maar de openbaring zelve is niet absoluut.

Onder het Oude Verbond leefden de vromen in een sfeer van openbaring (en dus ook van kennis), die, ten opzichte van de openbaring des Nieuwen Verbonds, schaduwachtig was.

En de openbaring, die wij thans bezitten, is zeker niet minder (neen, véél en véél meer) nevelachtig, in vergelijking met de openbaring, die ons zal worden toegebracht.

Onze kennis is zuiver maar betrekkelijk.

Wij zien nu door een spiegel in een duistere rede.

Wij kunnen ten deele en profeteeren ten deele.

Ook met het Woord Gods, ja juist met dat Woord, in de hand, past ons bescheidenheid, deemoed, en er is geen droeviger hoogmoed en dwazer verblinding, dan van de theoloogjes, die meenen, dat zij de volle waarheid in hun schamele formule-omhuisseltjes hebben opgesloten.

Geen enkele ware gereformeerde, die dit ook ooit beweren zal.

Dr Kuiper en Dr Bavinck hebben ons wel anders geleerd.

De ethischen strijden tegen een caricatuur van het Calvinisme, wanneer zij tot ons het verwijt richten, dat wij de waarheid hebben opgetast in een confessie.

Men zou nog eerder de zon kunnen opsluiten in een byzonderlekstje.

Maar met-dat-al brengt de z.g. sociologische kenleer den mensch niet veel dicht bij het groote doel.

Ze geeft een zekere verzuivering en verheldering van zijn kennis, maar schiet ik er ten slotte mee op, of ik al weet, dat ik niets absoluut weet?

De mensch wil houvast hebben aan het absolute.

En Simmel weet niet, of de mensch de waarheid ooit aan het einde van zijn ontwikkelingsbaan zal vinden.

Een absolute kennis van het absolute zal de mensch wel nimmer (ook in de eenwigheid niet) bereiken, maar hij heeft toch geen „vrede” tenzij hij heeft een zuivere (zij het betrekkelijke) kennis van het absolute.

Wij hebben reeds gezegd, dat de nieuwe wijsbegeerte, in tegenstelling met Kant's kritiek der louteren rede, juist naar nieuwe wegen tot het bereiken van de metafysische werkelijkheid gezocht heeft.

De tot dusver besprokene richtingen zijn eigenlijk in hoofzaak subjectief-zielkundig.

Zij hanen geen weg naar de absolute waarheid, maar zoeken licht te ontsnaken in het denk-proces zelf.

Zij laten ons zien, dat denken is een vorm van leven, dat het denk-proces is een levensproces, in zijn uitgangspunt en in zijn doelstreven.

De ware levensfilosofie stuwet echter naar een hooger doel, namelijk niet alleen de kennis als leven, maar de kennis tot leven, de kennis van het leven zelf in zijn algemeenheid.

Terwijl de genoemde groepen van denkers toch altijd nog een rationalistischen trek vertoonen, door dat zij de waarneming en het begrip nog als kenvorm handhaven, grijpt de echte, consequente, levensfilosoof een andere kenvorm aan. Het rationalisme (puur verstandelijk kennen) wordt op den achtergrond gesteld, en daarvoor in de plaats treedt een ander vermogen, dat tot dusver nog veelszins in de binnenkamers der ziel sluimerde.

Om het leven te leeren kennen, zegt de groote Fransche wijsgeer, Henry Bergson (geb. 1859), moeten wij het benaderen meer met onzen wil en ons gevoel, dan met ons bloote verstand.

Het verstand, leert Bergson („Inleiding in de Metafysica”, 1920), kan niet anders dan analyseren (ontleden, uitdrukken in begrippen en verhoudingen), maar daardoor kent het niet het ding-zelf. Want het ding-zelf bestaat juist niet uit begrippen. Het verstand lost dus het ding op in denk-beelden (symbolen). Om het wezen der dingen te leeren kennen, moet de mensch over en dóór de begrippen heen een pad banen.

Dit doet de mensch door het gansch eigenaardig vermogen, dat uit de diepste diepten van het (onbewuste) zieleleven opkomt, en dat men het best intuïtie kan noemen.

Gelijk het dier (de bij, de mier) zich laat leiden door instinct, moet de mensch aan de intuïtie (die men een tot-bewustzijn-opgestegen-instinct zou kunnen noemen) de leiding toevertrouwen.

Door de intuïtie komt de mensch tegenover het leven anders te staan dan de droge, houterige, vak-geleerde.

De vak-geleerde van het ouderwetsche type staat tegenover het leven feitelijk onverschillig. Sterren en bloemen, dieren en menschen, bestaan voor hem als objecten van zijn souverain (!) verstand.

Ze kunnen hem alleen in zóóverre iets schelen,

